

H.L.Heijkoop

**Miesto
stretávania
pre veriacich**

MIESTO STRETÁVANIA PRE VERIACICH

H.L.Heijkoop

**Miesto
stretávania
pre veriacich**

Ernst-Paulus-Verlag, Haltweg 23, D-67434 Neustadt.

Všetky biblické citáty sú citované podľa prekladu:
Svätá Biblia (Podľa 1.revidovaného vydania z roku 1951)
Preklad: prof. Jozef Roháček. Slovenská biblická spoločnosť 2002

Preložené z nemeckého vydania
pod názvom: Der Platz des Zusammenkommens für die Gläubigen
Vydavateľ: Ernst-Paulus-Verlag, Haltweg 23, D-67434 Neustadt/W.

OBSAH

Úvod	7
Izraelský národ na púšti	10
Izraelský národ v krajine Kanaán	14
Po babylonskom zajatí	19
Zhromaždení ku menu Pána Ježiša	27
Klaňať sa v Duchu a pravde	33
Stretávanie v časoch úpadku	39

Úvod

Mnohým kresťanom chýba pochopenie vzhľadom na povolanie veriaceho na zemi. Myslia si, že je všetko v poriadku, keď hriešnik prišiel k Bohu s vyznaním svojej viny a potom vie, že jeho hriechy sú na základe diela zmierenia Pána Ježiša odpustené.

Čo sa týka evanjelia, dôrazne sa držia Božieho Slova. Kvôli ich malému záujmu o život po obrátení však nemyslia na to, že aj preň je Biblia našim jediným sprievodcom.

Ako vo všetkých veciach, tak nás Písmo Sväté pri dôkladnom čítaní aj v tomto poučuje o tom, čo je Božia vôľa.

V 1. Tesaloničanom 1,9 sa hovorí: «...a jako ste sa obrátili od modiel k Bohu, aby ste slúžili Bohu, živému a pravdivému.» Najprv príde obrátenie, pretože prirodzený človek nemôže slúžiť Bohu (Rim 3,10-12). Ale potom nasleduje služba pre Boha! Teda nie obrátenie je Boží cieľ s človekom, ale obrátenie je nevyhnutným prostriedkom, aby sme sa dostali k cieľu, «slúžiť živému a pravému Bohu».

Takto nájdeme aj v liste Rimanom, potom čo je v prvých jedenástich kapitolách presne popísaná cesta, na ktorej sa hriešnik môže blížiť k Bohu, v kapitole

12,1, že je našou rozumnou službou, aby sme svoje telá vydávali v živú, svätú, Bohu ľúbu obeť. A vo verši 2 sme napomínaní skúšať, čo je dobrá, ľúba a dokonalá vôľa Božia.

Nemala by existovať žiadna rozdielnosť názorov o tom, že Božiu vôľu nájdeme jedine v Božom Slove, že teda musíme Božie Slovo skúmať, ak chceme vedieť, ako máme podľa Jeho vôle slúžiť «živému a pravému Bohu». Žalmista v Žalme 119,105.99 hovorí: «Tvoje slovo je sviecou mojej nohe a svetlom môjmu chodníku», a «rozumnejší som nad všetkých svojich učiteľov, lebo tvoje svedoctvá sú mojím rozmyšľaním.»

Keď myslíme na službu Bohu, musíme sa najskôr zaoberať so stretávaním veriacich, pretože tu prichádzajú spoločne do bezprostredného spojenia s Bohom. Pri službe uctievania Mu prinášajú vdáku za to, čo urobil; v modlitebnej hodine Ho prosia o to, čo potrebujú; v službe Slova prichádza On k nim, aby ich vyučoval. Vo všetkých týchto stretnutiach chce byť v ich strede (1.Kor 14,25 a Mat 18,20).

Potom tiež nájdeme, že nariadenia o stretávaní zaujímajú v Biblii dôležité miesto, tak v Starom, ako aj v Novom Zákone. Koľko sa napr. v druhej a tretej knihe Mojžišovej hovorí o Stáne zhromaždenia a o v ňom konajúcej sa službe! A v Novom Zákone nájdeme po liste Rimanom, ktorý rozvíja učenie spasenia, najprv

listy Korint'anom, ktoré obsahujú Božie zásady pre stretávanie veriacich.

Je preto zvláštne, že nikde nie je toľko rozdielnych názorov ako práve v tomto bode. Jeden si myslí, že sa smie schádzať iba s takými, ktorí o jednej časti alebo niekoľkých častiach pravdy zmýšľajú presne tak ako on. Druhý verí, že sa môže zhromažďovať iba s takými, ktorí spolu tvoria štátom uznávanú cirkev. Tretí si myslí, že musí zostať tam, kde sa obrátil, zatiaľ čo štvrtý je toho názoru, že musí ísť tam, kde bude podľa jeho chápania najviac požehnaný. Hovorí Božie Slovo o tomto bode tak nejasne? Alebo neexistujú žiadne stanovené nariadenia? Preskúmajme to a uvedomme si pritom, že «poslúchať je lepšie ako obetovať» (1.Sam 15,22).

1. Izraelský národ na púšti

Najskôr jedna poznámka o hodnote starozákonných poučení pre nás. V 2.Timoteovi 3,16 je napísané, že každé písmo vdýchnuté Bohom je aj užitočné «na vyučovanie, karhanie, naprávanie, na výchovné kázanie v spravodlivosti». V 1.Korint'anom 10,11 je nám povedané, že všetky veci, ktoré postretli Izraelitov na púšti, sa prihodili im ako predobrazy a nám na výstrahu. Nakoniec je nám v Židom 9,23 oznámené, že viditeľné veci v Starom Zákone sú obrazmi nebeských, duchovných vecí, o ktorých hovorí Nový Zákon. V Starom Zákone teda nájdeme Božie myšlienky o nebeských veciach vyjadrené viditeľnými obrazmi. Tak sú obeť v Starom Zákone predobrazmi osoby a diela Pána Ježiša: a svätostánok a chrám, dom Boží na zemi, nám podávajú pre prirodzené oko viditeľné znázornenia duchovného domu Božieho, o ktorom hovorí Nový Zákon (1.Pet 2,5; Ef 2,20-22 a 1.Kor 3,16). Apoštol Pavel nás tak aj v 1.Korint'anom 9,9 necháva vidieť, že dokonca tie najjednoduchšie materiálne predpisy majú duchovný význam. Pozorujme preto Starý Zákon v tomto svetle.

V prvej knihe Mojžišovej sa nehovorí o stretávaní veriacich. Vidíme tu stále iba jednotlivú osobu, ktorá osobne slúži Bohu, obklopenú ľuďmi, ktorí sú bezbožní. Ale je pozoruhodné, že Boh, len čo si pre seba začne oddeľovať národ, naznačí, že On chce bývať v strede Svojho národa, a že tam sa má k Nemu Jeho

národ blížiť. Len čo Abrahám prišiel do Kanaánu, vzýva v Bét-eli (to znamená dome Božom) meno Hospodina. Božie Slovo tu používa meno Bét-el, hoci sa to miesto vtedy ešte volalo Lúz a až o 162 rokov neskôr bolo Jakobom nazvané Bét-el. Keď sa potom Abrahám z Bét-ela vysťahoval, prinieslo mu to hlad a útrapy, ktoré sa rýchlo stratili, len čo sa vrátil naspäť do Bét-elu a k oltáru, «ktorý tam bol najprv urobil».

V 1.Mojžišovej 28 sa Boh zjavuje Jakobovi na tom istom mieste, keď je na ceste do Cháranu. V Chárane sa narodili jeho synovia; týmto nám je ukázaný vznik Izraelského národa. A Boh mu v Bét-eli zaslubuje, že to má byť veľký národ. V 1.Mojžišovej 35 vidíme, že Boh Jakoba opäť privádza do Bét-elu a tam sa mu zjavuje.

Toto všetko sú ale iba náznaky. Samotné prejednávania našej témy nájdeme od 2.Mojžišovej 19. Isteže Mojžiš pred faraónom hovorí o spoločných obetiach národa; tieto sa nemôžu prinášať v Egypte. Najprv musí byť zabitý veľkonočný baránok (2.M 12), národ musí byť vyslobodený z Egypta a každé spojenie s Egyptom musí byť prerušené (2.M 14). Ale keď neskôr Boh vyslovil, že Izrael je Jeho národom, potom môže bývať v strede Svojho národa a mať miesto tam, kde sa s Ním národ stretáva (2.M 25,8). A od 2.Mojžišovej 25 do 40 nájdeme takmer len pokyny o Stáne a službe, ktorá sa v ňom má uskutočňovať.

Stán je nazývaný

príbytok (2.M 25,9);
stán zhromaždenia (2.M 29,42);
stán svedectva (4.M 17,7).

Tieto mená jasne udávajú význam. Bol to dom Boží - príbytok (2.M 25,8.9)-, miesto, kde Boh býval uprostred Svojho národa. Ale v príbytku sa aj národ stretával s Bohom. A okrem toho bol Božím svedectvom na zemi. Tu bolo vidieť Boha v Jeho svätosti, ale tiež v Jeho láske a milosti.

K tomuto miestu museli prísť všetci muži trikrát v roku, a tam museli byť prinesené prvotiny (2.M 34, 23.26). Tam boli prinášané obete (3.M 1-7) a tam boli vysvätení kňazi (3.M 8-9). Áno, dokonca všetky zvieratá, ktoré boli zabitú, aby sa mohli zjesť, museli byť prinesené najskôr tam (3.M 17,4).

Mala by teda byť u Izraelitu, ktorý poznal Božie Slovo, nejaká pochybnosť o mieste stretávania?

Aká radosť to musela byť pre Boha, mať národ, ktorý počul Jeho predpisy, a preto prišiel s nakloneným srdcom a ochotným duchom, aby nasledoval nariadenia (2.M 35). Boh nepožadoval, ale očakával radostnú obeť. A akú nádhernú odpoveď Mu národ dal! Nikto sa nevyhýbal. Všetci prišli s ochotným srdcom, aby dali Bohu to najlepšie, čo mali. Ženy dali svoje ozdoby

a svoje zrkadlá (2.M 38,8), muži svoje vzácne látky, zlato a striebro. Žiadna sebeckosť, žiaden strach pred potupou u ľudí, žiadna snaha o zisk ich nemohla ani na okamih zdržať, aby konali podľa Božích myšlienok. Nie všetci mohli dať rovnako. Niektoré ženy, ktoré mali rozumné srdce, mohli urobiť viac ako ostatné. Ale všetci prišli, aby s ochotným srdcom priniesli to, čo mali! Nenúti nás to zamyslieť sa na prvé časy cirkvi, ako sú opísané v Skutkoch apoštolov 2,42-47?

A akú odpoveď dal Boh na toto zmýšľanie vo Svojej добрote? Len čo bol Stán postavený podľa Jeho zámeru, prišiel pre každého viditeľným spôsobom do stredu Svojho národa, aby tam býval (2.M 40). A zo Svojho príbýtku k nim hovoril a oznamoval im Svoje nádherné myšlienky.

Učil ich, ako k Nemu mohli prichádzať a mať s Ním pri jedle z tej istej obete spoločenstvo (3.M 3,11; 7,19); ako mohli synovia Áronovi strážiť stráž Hospodinovu pri vstupe do Stánu zhromaždenia (3.M 8,35) a ako mohli pomôcť pri diele zmierenia (3.M 9,9); ako si každý mohol zachovať svoju čistotu (3.M 11) a ako niekto, kto sa stal nečistým, mohol byť znova očistený (3.M 12-15). Učil ich slávnosti, ktoré mali sláviť (3. M 23), a dal im predpisy, podľa ktorých nikto nemohol natrvalo stratiť svoj podiel na dedičstve (3.M 25). Každému dal svoje miesto a službu uprostred národa, takže to bol usporiadaný celok, tým že všetko prebiehalo usporiadane (4.M 1-4). A aké nádherné veci

im zjavil ešte ďalej v tých siedmych týždňoch medzi 2. Mojžišovou 40,1 a 4.Mojžišovou 10,11!

Národ žiaľ v tomto dobrom stave nezostal dlho. Boh v Ámosovi 5,25 a 26 narieka, že Mu na púšti neobetovali, ale niesli so sebou stán Molocha. Zabudli na to jedno miesto stretávania a išli na iné miesta, kde Boh nebol.

2. Izraelský národ v krajine Kanaán

V 5. knihe Mojžišovej nájdeme nové poučenia. Na konci štyridsaťročného putovania púšťou prišiel národ k Jordánu, aby vstúpil do zasľúbenej zeme. Boh im dáva nariadenia, ako sa tam majú správať.

Rozdelenie tejto knihy je pre každého čitateľa jasné. Prvých 11 kapitol podáva pohľad späť na dejiny národa a Božie cesty s ním v milosti. S kapitolou 12 začínajú «ustanovenia a súdy», ktoré mali v krajine zachovávať, zatiaľ čo kapitoly 30 atď. tvoria záver, kde je prorocky národ videný, ako je kvôli svojej neposlušnosti znova vyhnaný z krajiny.

Ako už bolo povedané, v prvých jedenástich kapitolách je spomienka na cestu púšťou. Ale nejedná sa iba o holé opakovanie toho, čo nájdeme v 2. a 4. knihe Mojžišovej. Predovšetkým je predstavené, že ich chránila Božia láska a vernosť a že všetky útrapy, ale aj celá 39 ročná cesta «cez veľkú a strašnú púšť» bola iba

následkom ich neposlušnosti. Keby boli poslúchli Božie nariadenia, boli by po jedenástich dňoch putovania púšťou prišli do krajiny (5.M 1,2). Táto časť končí kapitolou 11, kde je ešte raz kladený veľký dôraz na to, že iba úplná závislosť a poslušnosť voči Božiemu Slovu ich môže zachovať v požehnaní dedičného podielu, ktoré im chcel Boh dať.

Potom, čo sa ich srdcia stali ochotné počúvať, im Boh v 5.Mojžišovej 12-29 predstavuje svoje ustanovenia a sudy. A ako vždy, tak je aj tu prvým bodom stretávanie národa, aby slúžil Bohu. Národ mal prísť do krajiny, kde všetko rozprávalo o modlárstve, to znamená o službe démonom (pozri 1.Kor 10,20). Ľudské srdce je náchylné, prispôbiť sa svojmu okoliu; vidíme to v neskorších dejinách národa a žiaľ takisto zreteľne aj v dejinách kresťanstva. Preto im Boh od začiatku kladie pred oči, že služba Bohu je nezlučiteľná s modlárstvom, nielen čo sa tejto veci týka, ale aj čo sa týka spôsobu vykonávania služby. Existuje mnoho démonov, a preto pohanía uctievali na mnohých miestach mnohých bohov, na vysokých vrchoch, na kopcoch a pod všetkými zelenými stromami. Ale hlavnou myšlienkou Starého Zákona je: PÁN (Hospodin), náš Boh, je jeden PÁN (Hospodin; 5.M 6,4). Poznali Ho ako Boha-Stvoriteľa, ako Všemohúceho a ako Hospodina (Jahweho). Preto môže existovať iba *jedno* miesto uctievania a iba *jeden* spôsob bohoslužby, nemôže existovať zhoda s modlárstvom. Na to je v 5.Mojžišovej 12,2-7 kladený veľmi silný dôraz, ale aj v celej 12.

kapitole a na mnohých iných miestach nasledujúcich kapitol.

Jediný Boh, Stvoriteľ nebies a zeme, Všemohúci, Hospodin, Boh zmluvy Izraela, si nárokoval právo rozhodovať, kde a akým spôsobom sa Jeho národ, ktorý býva v Jeho zemi, môže k Nemu blížiť. Preto nájdeme, že sa v tejto kapitole šesťkrát, v 14-tej kapitole trikrát, v 15-tej jedenkrát, v 16-tej zase šesťkrát a v 17-tej dvakrát hovorí o mieste, ktoré «si vyvolí Hospodin, váš Boh», a okrem toho v 5.Mojžišovej 18 a 26 a 31 ešte trikrát, celkovo dvadsaťjedenkrát. Nepôsobí to mohutný dojem o Božej zvrchovanosti, ale aj o hodnote, ktorú On prikladá miestu, na ktorom sa schádza Jeho národ?

Boh chce, aby Jeho národ bol prakticky jeden, tak ako ho aj On vždy vidí ako jeden v dvanástich chleboch tvári vo svätyni (3.M 24,5), v dvanástich onyxových kameňoch na náplečníkoch a v dvanástich kameňoch na náprsníku veľkňazského odevu (2.M 28).

Táto praktická jednota je tvorená spoločným cieľom, spoločným predmetom bohoslužby a jednotou myšlienok (pozri 1.Kor 1,10). Meno nášho Boha má predivnú, jednotiacu moc. Satan to vie, a ničoho sa nebojí tak ako tejto sily. Preto sa stále snaží túto jednotu narúšať. Mnohí veriaci to nevidia. Bezbožný Jeroboám to videl veľmi dobre. Vedel, že spoločná bohoslužba, spojená «s Pánovým menom», by neodvolateľne zmarila rozde-

lenie. Preto zavádza bohoslužbu, ktorá bola oddelená od miesta, ktoré vyvolil Pán, aby tam prebývalo Jeho meno (1.Kr 12).

V 5.Mojžišovej 12 je všetko zamerané na to, aby sa posilnila a uskutočňovala praktická jednota národa. Boh poznal bohatstvo dedičstva, ktoré chcel dať Svojemu národu. A On očakával a želal si, aby národ niečo z tohto bohatstva s vd'ačným srdcom vrátil darcovi. Preto sa tu uvádzajú toľké dobrovoľné obete. Iba desiatky a prinášanie prvorodeného boli povinné obete. Boh chce, že všetko, čo je Jemu zasvätené dobrovoľnými, vd'ačnými, poslušnými srdcami, sa má priniesť na miesto, kde je On sám. On to chce tak povediac osobne prijať z ich ruky a spoločne s nimi vychutnať. Jednu časť obetí ako Jeho «pokrm» alebo Jeho «chlieb», ako to môže byť tiež preložené (3.M 3,11 a 16), a to ostatné malo byť pre Jeho národ, s ich synmi, dcérami, sluhami a dievkami a Levitmi, s radostným srdcom pred Jeho obličajom (5.M 12,7.12.18).

Bola pre pozemský národ možná nádhernejšia služba, ako je nám predstavená tu? Bola však určená iba pre srdcia, v ktorých prebývala láska k Bohu a ktoré si preto cenili spoločenstvo s Ním. Starší syn v Lukášovi 15 nekládol dôraz na radosť v spoločenstve so svojim otcom. Chcel byť veselý so svojimi priateľmi, bez prítomnosti svojho otca. To bolo prakticky modlárstvo. Aký protiklad k Izaiášovi 26,8, kde sa hovorí: «Po tvojom mene a po rozpomienke na teba nesie sa túžba

duše», a k 5.Mojžišovej 18,6, kde sa hovorí o Levitovi, ktorý «prijde s celou žiadosťou svojej duše na miesto, ktoré vyvolí Hospodin».

Z nasledujúcich kapitol 5. knihy Mojžišovej vidíme, aké dôležité miesto zaujíma Bohom vyvolené miesto v živote národa. Ináč to ani nemôže byť. Život Božieho národa musí byť ovládaný skutočnosťou, že Boh prebýva v ich strede. V kapitolách 14 a 15 nájdeme jediné desiatkov a prvotín; v kapitole 16 obetovanie veľkonočnej obete, slávnosť týždňov a slávnosť stánov. V kapitole 17 sú na tomto mieste vysporiadané všetky zložité sporné otázky, a v kapitole 18 sa tam koná služba Levitov. V kapitole 26 je pred Boha prinesený kôš s plodmi zeme, a konečne v kapitole 31,11 je prikázané, že v každom roku úpustu sa bude čítať zákon pred celým Izraelom v ich uši.

Z 1.Kráľov 11,36 vieme, že miesto uvedené v 5. knihe Mojžišovej bol Jeruzalem. Žalm 78,68 nám ukazuje, že Boh si vyvolil vrch Sion, ktorý miloval, aby tam postavil Svoju svätyňu. Ďalej tam vidíme (verš 70), že Boh toto miesto oznamuje v spojení so Svojím služobníkom Dávidom, predobrazom Syna Dávidovho, ktorý v Matúšovi 18 hovorí o mieste spojenom s Jeho menom, kde chce zotrvať v strede Svojich.

Žalm 132,5 nám ukazuje, že Dávid už vo svojej mladosti hľadal miesto, kde chcel Boh prebývať. Našiel ho najprv tam, kde Kálef našiel svoj podiel na dedičstve

a kde Koráchovi synovia našli na púšti urovnané cesty (Žalm 84,6), vo svojom vlastnom srdci. A ak Ho nenájdeme najprv tam, to znamená, ak neprijmeme Božie slová o tomto mieste vo viere a úplnej závislosti, čím naše srdce toto miesto bude poznať, nikdy ho nenájdeme. Avšak Dávid až ponižujúcou skúsenosťou spoznal vrch Sion ako miesto, ktoré vyvolil Boh. V 1.Kronickej 21 a 22 nájdeme, že na jeho pýchu musel prísť najprv Boží súd, a až potom čo zaplatil plnú cenu, mu Boh zjavil miesto pre Pánov dom. Stále si to vyžaduje obeť, odhliadať od všetkých prirodzených vecí a konať iba podľa Božích myšlienok.

Žiaľ, Izrael neposlúchol ani na tieto Pánove predpisy. Keď zomreli očití svedkovia veľkých Božích činov, národ sa rýchlo odchýlil a slúžil modlám (Sud 2,7-13). A v Hozeášovi 4,13 Boh narieka, že obetovali na temenách vrchov a kadili na pahorkoch pod dubom, topolom a brestom; robili práve to, čo Boh v 5.Mojžišovej 12 dôrazne zakázal. Dokonca bohobojný muž ako Šalamún kadil na výšinách, kým mu Boh nedal zvláštnu múdrosť (1.Kr 3). A skoro nad všetkými kráľmi, nech už chceli byť napokon akí bohobojní, musí Boh viesť ten istý nárek. Ako vždy, tak aj tu človek skazil všetko, čo mu Boh zveril.

3. Po babylonskom zajatí

V Ezdrášovi a Nehemiášovi nájdeme nový časový úsek v dejinách Izraela. Ako následok nevery národa,

o ktorých ukrutnom rozsahu nám podáva obraz Ezechiel 8, opustila sláva Boha Izraelovho Jeruzalem. Jeruzalem bol «miesto, ktoré vyvolil Hospodin, aby tam prebývalo jeho meno». V ňom bol „trón Hospodinov“ (1.Kron 29,23). Teraz je Bohom nazvaný vzdorovitou ženou a smilnicou (Ez 16,32.35). Desať kmeňov bolo Salmanazarom odvedených do zajatia do Asýrie, a o 134 rokov bolo kráľovstvo Júdovo Nabuchodonozorom zničené, pričom obyvatelia Judska boli odvedení do zajatia, väčšinou do Babylona.

Ale Boh v milosti myslel na verný ostatok a pohol Cýrovo srdce, perzského kráľa, aby dovolil Židovskému národu po 70-ročnom zajatí návrat do Jeruzalema, tak ako to 150 až 200 rokov predtým prorokoval Izaiáš (Iz 45). Iba malá časť z Júdu a Benjamina túto ponuku využila. Podľa Ezdráša 2,64 ich bolo asi 42 000, ktorí sa navrátili so Zerubábelom. Keď pomyslíme na to, že boli časy, kedy mal Júda a Izrael dohromady vojsko 1 200 000 mužov (2.Kron 13,3), tak vidíme, aká nepatrná bola časť vrátených. Väčšina už nemala túžbu po zemi danej Bohom a po Jeruzaleme, kde stál chrám. Iným (ako Danielovi) bolo pre ich postavenie alebo snád' aj pre vek znemožnené ísť tiež.

Ale Boh bol s týmto malým ostatkom. Posmeľoval ich a posilňoval, chránil ich pred nepriateľmi a udeľoval im Svoju pomoc a Svoju priazeň. Nie že by ich Boh obnovil v tom istom postavení, ktoré Izrael zaujal predtým. Boh neprehliada žiadnu nevernosť a nespôso-

buje obnovenie stavu, ktorý človek svojím hriechom a nevernosťou stratil. Boh Adama nenapravil v záhrade Eden. A dokonca ani kresťania, ktorým je pripočítaná hodnota diela Kristovho - diela, prostredníctvom ktorého bol Boh oslávený nekonečne viac, ako Adam a jeho nasledovníci Boha zneuctili - dokonca ani oni nebudú znova vsadení do záhrady Eden, aj keď je ich miesto teraz nekonečne nádhernejšie a vyššie.

Tento ostatok musí postrádať viditeľnú prítomnosť Pána. Trón Hospodina už nie je v Jeruzaleme. Zerubábel, knieža z kráľovského rodu Dávida, nenastupuje na trón Dávida, ale je len vojvodom mocného perzského svetovládcu. Boh vzal Svoju slávu z Jeruzalema späť a priamu vládu nad zemou dal národom (pozri Joz 3,11; 1.Kron 9,23; Dan 2,38; Iz 45,1). Boh uznáva vládcovské práva pohanských svetových ríš. Časové údaje v proroctvách Hagea a Zachariáša počítajú podľa rokov vlády pohanských kráľov. Boh nepôsobí v prospech svojho národa tým, že by zničil ich vládcov, ale tým, že spôsobuje v srdciach týchto kráľov priaznivé zmýšľanie voči Židom. Keby ostatok hovoril tak, ako to robia mnohí dnes, potom by sa istotne ne navrátil do Judska. Uplynulo viac ako 1000 rokov, odkedy Mojžiš oznámil «ustanovenia a súdy», ktorými Boh predpísal miesto bohoslužby pre všetkých dvanásť kmeňov, a v ktorých boli presne uvedené kňazské úkony. Prešlo 500 rokov, odkedy Šalamún postavil nádherný chrám a všetko zariadil podľa Božích myšlienok tak, ako to prijal Dávid. Nikdy nemala nedôvera viac

príčin označiť presné nasledovanie Písma ako nemožné. Muselo sa teraz po 1000 rokoch, potom čo boli okolnosti tak úplne iné, konať predsa ešte podľa toho, čo Boh predpísal v Mojžišových knihách?

Boh sám predsa opustil Jeruzalem a dopustil, že mesto a chrám boli spálené! On požehnal Židov, ktorí bývali v Babylone a ostatných krajinách. Pomyslíme len na Daniela a jeho priateľov, na Ester a Mardochea. Nebol to dôkaz, že tí, ktorí zostali v Babylone, boli na správnej ceste? A teraz sa mali vrátiť do púšte Palestíny, ktorá bola obývaná väčšinou nepriateľmi? Do Jeruzalema, kde už nestál žiaden obývatel'ný dom, žiaden oltár, aby sa na ňom obetovalo, žiaden chrám, aby sa v ňom slúžilo, a kde nebol múr na ochranu proti nepriateľom, a aby zdržoval od zlého? Bolo predsa nemožné, obnoviť starý stav.

Nemusíme mať na zreteli poučenia dejín? Celé storočia Bohu slúžili v Jeruzaleme skutočne iba dva kmene. Za posledných 70 rokov sa všetko zmenilo a s Božím dovolením nastal úplne zmenený stav. A teraz sa vracali iba niektorí z Júdu a Benjamina s niekoľkými kňazmi a Levitmi. Mala to vedieť iba táto malá skupina? A konalo všetkých tých viac ako 90 percent, ktorí sa nevrátili, medzi ktorými boli predsa ľudia ako Daniel, prevrátene?

Bezpochyby tak hovorili mnohí. Ináč sa to nedá vysvetliť, že nám Písmo hovorí, že sa vrátili iba 42000, sotva 5 percent z celkového počtu.

Ale viera sa nedá riadiť úvahami, nech sa už javia byť aké rozumné a správne. Ona sa nepozera na okolnosti. Neposudzuje správnosť cesty, ktorou sme sa vydali, podľa vonkajších následkov. Nepočíta s počtom ľudí, ktorí s ňou utvoria jedno. Nenechá posudzovať Božie predpisy dejinami, ale posudzuje dejiny podľa poslušnosti voči Božím prikázaniam. Pýta sa len, čo hovorí Božie Slovo, bez toho, aby počítala s inými vecami.

Božie Slovo hovorilo, že Palestína je zaslúbenou krajinou a že Jeruzalem je miesto, ktoré «vyvolil On, aby tam prebývalo jeho meno»; že tam bol Jeho dom, kde sa k Nemu mohol Jeho národ bližieť. A tak išiel veriaci ostatok do Jeruzalema, len čo začul Božie posolstvo. Na ceste boli určite veľké nebezpečenstvá. Nepriateľstvo národov, ktoré bývali okolo Jeruzalema, bolo určite veľké. Ale nie sú ani len spomenuté. A akú horlivosť vyvinuli navrátilci, keď dorazili!

Najprv bolo preverené, či sa všetci mohli preukázať svojim pôvodom ako Izraeliti prípadne ako kňazi. V normálnych časoch to nebolo potrebné. Tam bolo známe, kto bol Izraelita, kňaz alebo cudzinec. Tam nebolo potrebné vykonať zistenie pôvodu. Ale v časoch zmätku a úpadku to potrebné je. Do Babylona sa ľahko mohol vkradnúť cudzinec. A ich rozptylením medzi

národy a žiaľ aj ich zmiešanie s nimi, ako aj tým, že v krajine bývali cudzinci, bolo možné, že sa cudzinec vydával za Izraelitu a že kňaz nebol čistého pôvodu. Holé priznanie dotyčnej osoby nebolo postačujúce. V časoch úpadku musí ten, ktorý si nárokuje na nejaký titul, preukázať oprávnenie. Nie, že by Zerubábel popieral ich nároky. To prenechal Bohu. «Pán zná tých, ktorí sú jeho» (2.Tim 2,19). Ale on mohol rozhodnúť iba na základe jasných dôkazov. Ak by bol neskôr povstal veľkňaz s urím a thumím, potom sa malo o ich nárokoch definitívne rozhodnúť podľa znalostí vševědúceho Boha (Ezd 2,63).

Ale len čo bolo stanovené, kto patril k Božiemu národu a kto mohol vykonávať kňazskú službu, bolo ako prvé zísť sa na vykonanie bohoslužby. Nebolo pochybnosti o tom, kde sa museli zísť. Ako *jeden* muž sa zhromaždili do Jeruzalema (Ezd 3,1). Neboli žiadne rozdielnosti v názoroch o tom, čo bolo treba robiť. Isteže, vyučovanie z Božieho Slova má neoceniteľnú hodnotu, a v Nehemiášovi 8,13 nájdeme, aké dôležité miesto zaujíma pri tomto ostatku. Ale to prvé, čo vykúpený a Bohom obnovený národ koná, je: obetovať Bohu, chváliť Boha, vykonávať bohoslužbu.

V národe nebola ani najmenšia pochybnosť o tom, kde sa táto bohoslužba mala konať. Existovalo iba *jedno* «miesto, ktoré vyvolil Hospodin, aby tam prebývalo jeho meno», a to bol Jeruzalem. Iba *jeden* oltár, na

ktorom sa podľa Božej vôle mohlo obetovať: oltár na humne Ornána, v nádvorí domu Božieho, chrámu.

Iste, chrám už nestál, ale boli tu ešte ruiny. Oltár tu už nebol, ale miesto, kde oltár stál, tu bolo. Oltár postavili na svoje miesto. Tento oltár na starom mieste, bol Malachiášom pomenovaný «stôl Pánov». Tam, na Pánovom oltári, v nádvorí ruín chrámu, obetovali zápalné obete «ako je napísané v zákone Mojžiša, muža Božieho». Tam slávil slávnosť stánov, «ako je napísané», a prinášali obete predpísané pre túto slávnosť «podľa poriadku». Mohlo existovať niečo, čo naklonilo srdce viac, konať iba podľa Božieho Slova, ako bohoslužba na mieste, kde prebýva Pánovo meno, v Jeho dome?

A potom čo boli v tomto všetkom poslušní, im Boh dáva viac svetla a väčšiu ochotu. Nemôžu sa už viac pozerat' na ruiny chrámu, bez toho, aby sa necítili nútení stavať. Chrám je istotne spustošený a vo svojej starej nádhere sa už nedá vybudovať. Tí, ktorí videli prvý dom, plakali, keď boli položené základy nového.

Mali zabudnúť na to, že truhla zmluvy s tabuľami zákona a krčahom s mannou už neboli naporúdzí? Že tu nebola ani zľutovnica, ktorú musel veľkňaz rok čo rok na veľký deň zmierenia pokropiť krvou? Že už neboli ani cherubíni, medzi ktorými prebývala sláva Hospodínova? Že už neboli ani urím a thumím? A s ich malým počtom a v ich biede istotne nemohli vystaviť

chrám v takej prekrásnej nádhere, v akej ho vybudoval Šalamún.

Nech však boli ich snahy akokoľvek slabé a aké úbohé a odlišné od prvého chrámu ich stavebné dielo v očiach ľudí aj mohlo byť, v Božích očiach bolo nádherné. On videl pocity srdc. Dbal na poslušnosť voči Jeho Slovu v ich srdciach, a to bolo pre Neho ľúbezné. Preto ich posmelil poukázaním, že v Jeho očiach je to ten istý chrám ako ten, ktorý vystavil Šalamún, a že posledná sláva tohto domu bude väčšia ako prvá. Šalamúnov chrám, Zerubábelov chrám, Herodesov chrám a chrám v tisícročnom kráľovstve (Ez 40-43) sú v Jeho očiach jedným a tým istým chrámom. Existuje iba *jeden* dom Boží (Hageus 2,9).

Nie že by bol ostatok sám o sebe lepší ako ich bratia, ktorí zostali v Babylone. Patrili k tomu istému národu, ktorý si zaslúžil Boží hnev. V Ezdrášovi a Nehemiášovi čítame o toľkej slabosti a toľkých hriechoch, že sa môžeme len diviť, že ich Boh nezničil na súde. Boh musí skrze proroka Hagea nariekať, že bývajú vo svojich domoch obložených drevom a nemyslia na stavbu chrámu. V nemenej ako štyroch kapitolách nájdeme, že sa v rozpore s Božím Slovom zmiešali s národmi (Ezd 9-10; Neh 9; 13,3.23), áno, že dokonca veľkňaz Eljašib dal v tomto zarmucujúci príklad. Vidíme, že poprední utláčali chudobných a dokonca ich predávali ako otrokov. Možno, že v niektorých veciach bolo ich praktické správanie horšie ako mnohých v Babylone,

pomyslíme len na verného Mardochea; Boh však predsa vidí *ich* samých ako zástupcov Svojho národa. Necháva zapísať *ich* dejiny a vzbudzuje kráľov, aby im pomohli. Posiela *im* Svojich prorokov a dáva im Svoje zaslúbenia. O ostatných sa hovorí iba potiaľ, pokiaľ ich ťažkosti súvisia s ostatkom, ako napr. v knihe Ester, kde sa jedná o to, aby bola odvrátená záhuba celého národa, a tým aj ostatku. Boh u nich napriek všetkej slabosti nachádza zásadu poslušnosti. Pýtajú sa - hoci na to niekedy zabúdajú - na Božie myšlienky, ako by mali jednať a ako by mohli slúžiť Bohu podľa Jeho myšlienok. To bola zásada, podľa ktorej jednali. A týmto prišli na to *jedno* miesto stretávania podľa Jeho myšlienok, na miesto, «ktoré vyvolil Pán, aby tam prebývalo jeho meno». Navždy zostane v platnosti slovo: «Poslúchať je lepšie ako obetovať, a pozorovať na slovo Hospodinovo ako donášať tuk baranov» (1.Sam 15,22).

4. Zhromaždení ku menu Pána Ježiša

Ako môže skonštatovať každý pozorný čitateľ, v Matúšovom evanjeliu je Pán Ježiš predstavený ako kráľ, ktorý prichádza k Svojmu národu Izrael, aby zriadil Svoje kráľovstvo. V rodokmeni sa dôraz kladie na pôvod z Dávida, kráľa, a v Matúšovi 2 nájdeme prejav úcty, ktorý kráľovi prinášajú mudrci od východu.

Kráľovstvo je tu nazývané kráľovstvo nebies (podľa originálu), pretože hoci je na zemi, malo by byť riadené nebeskými zásadami.

V Matúšovi 4,17-25 nájdeme mocné kázanie a pôsobenie Pána. Keď Ho potom následkom Jeho obdivuhodných diel nasledujú veľké zástupy, Pán v kázni na vrchu (kap. 5-7) oznamuje základný zákon, zásady kráľovstva, alebo správnejšie povedané, charakter tých, ktorí na ňom majú mať účasť. Tieto zásady boli v protiklade k pyšným myšlienkam Židov, a tak v Matúšovi 8-12 nájdeme Jeho zavrhnutie skrze národ. V kapitole 13 potom máme nový charakter kráľovstva: kráľovstvo, ktorého kráľ nie je prítomný, kde je kúkoľ nasiaty medzi pšenicu a múka prekvasená kvasom (porovnaj 1.Kor 5,6-8), čo však nie je vymedzené len na Židov: Pôda je svet. V Matúšovi 16 potom máme to nové, čo má prísť: cirkev, ktorá bude budovaná Kristom.

To je dôležitý bod. Peter vyznáva Pána nielen ako Božieho Syna, ale ako Syna živého Boha, Boha, v ktorom je život a životodarná moc. Kristus, ktorý pri Svojom vzkriesení prelomil brány ríše smrti, a tým sa preukázal ako Syn Boží v moci (Rim 1,4), buduje cirkev živého Boha (1.Tim 3,15), a síce na Sebe samom ako Synovi živého Boha. Týmto sa zavádza úplne nový stav. Niežeby bol Izrael definitívne zavrhnutý. Matúš 17 nám ukazuje, že Syn človeka raz zriadi Jeho kráľ

ľovstvo v sláve. Ale Izraelovo miesto ako Božie svedectvo na zemi zatiaľ zaujala cirkev.

V Matúšovi 18 to nájdeme rozvinuté presnejšie. Rozhodovanie v otázkach výchovy už viac nie je na synagóge (Ján 9,22.34), ale na cirkvi. A autorita cirkvi spočíva na skutočnosti, že je zhromaždená ku menu Pána Ježiša a že On sám je v strede. Je jasne viditeľné, že Pán tu hovorí o čase po Jeho nanebovstúpení. Keď bol na zemi, rozhodoval o všetkých otázkach On. V Matúšovi 16 sme tiež videli, že cirkev ešte neexistovala, ale ešte len mala byť budovaná. 1.Korint'anom 12,13 a iné miesta nás vyučujú, že Pán začal budovať cirkev na Letnice (Sk 2).

Matúš 18,20 je jediné miesto v Novom Zákone, kde Pán zasl'ubuje, že bude v strede Svojich. On zaiste opakovane zasl'úbil, že bude pri každom veriacom. Ale to je niečo celkom iné. On tu chce byť v ich strede, tak ako to prorocky povedal v Žalme 22,23: «Vprostred zhromaždenia ťa budem chváliť.» Preto sa tu aj ako podmienka pre Jeho prítomnosť uvádza, že sú zhromaždení ku Jeho menu. Svojim učeníkom, ktorí sa zídu ako zhromaždenie zasl'ubuje, že bude v ich strede, ak sú zhromaždení ku Jeho menu.

Keďže sa toto miesto niekedy nesprávne používa, bude dobré, zdôrazniť správnosť hore uvedeného. Musíme mať pritom na zreteli, že správny význam textu môžeme porozumieť iba vtedy, ak ho čítame v spojení

s miestom, na ktorom sa vyskytuje. Text vyňatý zo súvislosti nedokazuje nič. Tým by sme mohli «dokázať» všetko, čo chceme, a žiaľ sa to často aj stáva.

Pán v celej kapitole dáva nariadenia, že máme jednať v duchu pokory a milosti. Od verša 15 to aplikuje na prípad, že proti mne zhreší brat. Čo musím robiť, keď moje jednanie v milosti nemá úspech? Existuje inštančia, na ktorú sa môžem obrátiť. Cirkev, ktorú Pán Ježiš vybudoval sám na Sebe, má oprávnenie, rozhodovať vo všetkých otázkach medzi bratmi. Keď rozhodne na zemi, zviaže alebo rozviaže, tak to bude nebom uznané. A ak chce na zemi jednať v závislosti, tak jej otec v nebesiach dá, o čo prosí. A aby bolo pre učeníkov jasné a pochopiteľné, na čom tento prísľub spočíva, Pán dodáva: «Lebo kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene (presnejšie: ku môjmu menu), tam som i ja v ich strede.» Keď je cirkev zhromaždená v mene Pána Ježiša, tak On je v jej strede, a jej rozhodnutie je zaodeté Jeho autoritou (porovnaj 1.Kor 5,4.5). Keď dvaja alebo viacerí veriaci bývajú na rozličných miestach a dohovoria sa, že sa budú v určitú hodinu modliť za určitý účel, tak nato verš 19 nemôže byť použitý. Boh, ktorý počuje modlitbu každého veriaceho, bude istotne počuť aj ich. Ale to s týmto veršom nemá nič spoločné. A keď sa dvaja alebo viacerí veriaci zídu za nejakým duchovným účelom, nech je to k bohoslužbe, k zvestovaniu Slova, k modlitbe alebo aký iný charakter aj stretnutie má, tak to ešte hneď nie je stretnutie, kde je Pán Ježiš v strede. K tomu, aby

bola cirkev zhromaždená ku menu Pána Ježiša, je potrebné oveľa viac. Iba pre toto Pán dáva zaslúbenie, že bude v ich strede.

Nájdeme teda dve podmienky:

I. Aby sa cirkev zišla. Vo verši 17 nie je napísané «nejakej cirkvi», ale «cirkvi». A aj kapitola 16 hovorí o *tej* cirkvi. Existuje iba *jedna* cirkev (*jedno* zhromaždenie), cirkev živého Boha (1.Tim 3,15). Veriaci, ktorí sa na nejakom mieste schádzajú ku menu Pána Ježiša, sú vyjadrením tejto *jednej* cirkvi, áno, sú pre mňa *tou* cirkvou na príslušnom mieste. Preto apoštol Pavel píše «cirkvi Tesaloničanov», «cirkvi Božej, ktorá je v Korinte» atď.

Písmo nepozná žiadne dve alebo tri cirkvi. Je tu iba *jedno* telo Kristovo. Preto je to absolútnou podmienkou pre prítomnosť Pána v strede dvoch alebo troch, aby sa schádzali na základe *tej jednej* cirkvi. Možno neprídu všetci, ktorí k cirkvi patria. Niektorí môžu byť chorí alebo slabí alebo im môžu brániť iné dôvody. Mnohí nechcú prísť, aby sa zhromažďovali na inom základe než na tom *tej jednej* cirkvi. Považujú tento základ za príliš všeobecný a kladú vedľa príslušnosti k *tej jednej* cirkvi ešte iné podmienky. Ale títo dvaja alebo traja sú zhromaždení na tom mieste, kam patria všetci veriaci, a aj keď je ich srdce zarmútené, že sa objavilo málo ľudí, tak ich oko viery predsa vidí všet-

kých spolu ako údy toho *jedného* tela Kristovho. Sú zhromaždení ako *tá* cirkev.

II. Druhou podmienkou je, že sú zhromaždení ku menu Pána Ježiša. Jeho meno musí byť jediným stredobodom, to jediné, čím sa vyznačujú. Sú zhromaždení k tomuto menu. On sám je Pánom domu. Ale to znamená, že všetko bude riadené týmto menom Ježiš, aby nie zhromaždení rozhodovali, aký má byť priebeh stretnutia, ktoré stretnutia sa majú uskutočniť, ako má byť vykonávaná služba, skratka, ako má byť všetko, čo súvisí so stretávaním, riadené. Pán Ježiš má riadiť všetko, a tí dvaja alebo traja, ktorí «sú zhromaždení v mene Pána Ježiša» nemajú robiť nič iné, než sa pýtať: «Čo mám robiť, Pane?»

Majú dôkladne preskúmať Jeho Slovo a snažiť sa bez vlastných myšlienok a bez kritiky uskutočňovať Jeho «ustanovenia a súdy» (5.M 12).

Keď sú veriaci takto spolu, a nech sú aj len dvaja alebo traja, potom sú zhromaždení ku menu Pána Ježiša, a On je v ich strede. Aké požehnané miesto a aká výsada, byť takto hosťami Pána Ježiša! Ale aj aká zodpovednosť pre každého veriaceho v tom, čo robí, či zaujíma toto miesto pri Pánovi Ježišovi alebo nejaké iné miesto, ktoré si môže vybrať sám, kde ale Pán Ježiš nie je v strede tých Svojich!

Nepripomína nám Matúš 18,20 bezprostredne miesto, ktoré vyvolil Pán, aby tam položil Svoje meno (5.M 12)? Aj tu nájdeme ako znak miesta stretávania «meno». Syn živého Boha, ktorý robí z mŕtvych hriešnikov «kamene» (Peter = kameň) a s takými buduje Svoju cirkev (Mat 16,18; 1.Pet 2,4.5), chce, aby sa Jeho cirkev schádzala v Jeho mene (alebo lepšie «ku Jeho menu»), a On s tým spojí Svoju prítomnosť. Aj tu máme znova *jedno* miesto stretávania pre všetkých, ktorí patria Pánovi Ježišovi.

5. Klaňať sa v Duchu a pravde

Pri porovnaní Matúša 18,20 s 5.Mojžišovou 12 môže vyvstať otázka, či je v oboch prípadoch mienené to isté miesto. V 5. knihe Mojžišovej je mienené určité zeme-pisné miesto, totiž Jeruzalem. Je to tak aj v Matúšovi 18,20? Ján 4,20-26 nám dáva odpoveď.

Samaritánska žena videla skrze Slovo, ktorým jej Pán Ježiš zjavuje jej mravný stav, že bol prorok. Preto sa Ho pýta na Jeho úsudok vo veľkej spornej otázke medzi Židmi a Samaritánmi: Je vrch Sion alebo vrch Gerizím miestom, kde sa musíme klaňať Bohu? V zmysle Starého Zákona bol týmto miestom samozrejme Jeruzalem. Nadväzujúc na starozákonnú bohoslužbu však potom Pán ukazuje, že Jeho príchodom na zem bude všetko zmenené. Keďže Ho Izrael zavrhol a tým stratil okamžité naplnenie zaslúbených pozemských požehnaní, Pán Svoje pracovné pole rozprestiera na celý svet

(Mat 13,38) a zhromažďuje z neho Svoju cirkev (Mat 16,18). Ona nemá pozemské, ale duchovné požehnanie, áno, ona sama je nebeským a duchovným telom, keďže je založená na tom na zemi zomrelom, ale potom vzkriesenom a oslávenom Ježišovi, zatiaľ čo v nej prebýva Boh, Duch Svätý (1.Kor 3,16). Veriaci, ktorí patria k cirkvi, už Boha nepoznajú iba ako Pána (Hospodina), ale poznajú Ho ako Boha a Otca nášho Pána Ježiša Krista, ktorý sa stal aj ich Bohom a Otcom; prijali ducha synovstva, ktorým volajú: Abba, Otče (Ef 1,17; 3,14; Ján 20,17; Rim 8,15)!

Týmto bude mať aj ich klaňanie úplne iný charakter. Budú sa klaňať Otcovi v Duchu a pravde.

«V Duchu» poukazuje na rozdiel v charaktere tohto klaňania. Už viac nie pozemským spôsobom, ktorý je prispôsobený pozemským myšlienkam človeka na zemi: určité lokalizované miesto, chrám, vystavený z najdrahších materiálov, ktoré možno nájsť na zemi, obeť z toho, čo vydá zem, služba, v ktorej človek môže dať to najlepšie a najvyššie, čo vlastní, s nádhernou hudbou a v drahocennom odeve, stručne: služba, v ktorej sa pozemský človek blíži k Bohu, ako keby boli aj Jeho myšlienky pozemské.

Odtiaľ sa majú praví ctitelia blížiť k Bohu s plným vedomím toho, kto a čo je Boh. Boh je Duch, a nový život, ktorý pravý ctiteľ prijal vo svojom znovuzrození (Ján 3,5-8), je v súlade s týmto schopný blížiť sa

k Bohu, už viac nie vonkajšími vecami, ktoré sú nana-
jvyš obrazom nebeských vecí (Žid 9,23), ale duchov-
ným spôsobom.

«V pravde» znamená, v súlade s tým, čo im Boh o Se-
be zjavil. Teda už nie tak, ako prináležal Izraelita
k Hospodinovi, svojmu Bohu zmluvy: «...k dotýka-
nému vrchu a horiacemu ohňom, k mrákave, ku tme, k
víchrici, ku zvuku trúby a k hlasu slov, čo tí, ktorí ho
počuli, prosili, žeby im viacej nebolo hovorené slovo»
atď. (Žid 12,18-21), ale tak, ako prináleží dieťa
k svojmu Otcovi. «Otec hľadá takých...» (Ján 4,23;
Rim 8,15; Ján 3,1).

Táto zmena sa vyzdvihuje aj v Židom 13,10-16. Celý
list pojednáva o rozdiely a vzťahu medzi zákonom
a s ním spojenou bohoslužbou a osobou Pána Ježiša
ako obsah a stredobod kresťanskej bohoslužby. A vý-
sledkom je, že v každej kapitole to staré mizne, čo je
nanajvyš pozemským predobrazom nebeského Pána
a Jeho služby, a zostáva sám Pán Ježiš: «Ježiš Kristus
ten istý včera i dnes i naveky» (verš 8).

Z toho je v kapitole 13,10 vyvodený dôsledok: Tí, ktorí
slúžia stánu - služba, pri ktorej nebol zjavený prístup
k Bohu (9,8) - nemajú právo jesť z kresťanského oltá-
ra. Môžu z neho jesť iba tí, ktorí majú «smelosť do
vchodu do svätyne v krvi Ježišovej» (10,19).

Kto chce byť pri Pánovi Ježišovi (a Duch Svätý to berie od každého veriaceho ako samozrejmosť), musí byť buď v nebi (9,12) alebo «vonku za táborom», t.j. von zo systému nejakej pozemskej bohoslužby. Kapitola 13,12 nepripúšťa žiadnu pochybnosť o tom, že pre veriacich Židov, ktorým bol tento list adresovaný, bol táborom Jeruzalem, mesto, ktoré bolo za starého poriadku miestom, «ktoré vyvolil Pán, aby tam prebývalo Jeho meno». Pán Ježiš je teraz stredobod, okolo ktorého sa majú zhromažďovať všetci, ktorí sú Jeho, oddelení od každej služby, ktorá je vykonávaná v starozákonnom duchu

Vo verši 10 Duch Svätý naráža na účasť na obetiach, ktoré smeli byť (buď ako obeť za hriech a obilná obeť) zjedené iba kňazmi, prípadne s ich rodinou, alebo (ako obeť chvály) každým Izraelitom, ktorý bol čistý (3.M 6,9 až 7,38). Časť tejto obete chvály bola pre Boha a je nazývaná pokrm (alebo chlieb) Hospodinov (3,11). Zvyšok bol pre obetujúceho a kňaza, áno, pre každého Izraelitu, ktorý bol čistý. A oltár, na ktorom bola prinesená obeť, je nazývaný «stôl Pánov» (Mal 1,7-14).

Aj kresťanský oltár je nazývaný «stôl Pánov» (1.Kor 10,21). To nie je náhodné. V Starom Zákone nie je žiaden predobraz, ktorý sa s večerou Pánovou zhoduje viac, ako je to predstavené v 1.Korint'anom 10, ako obeť chvály a s ňou spojená celozápalná obeť (2.M 29,19-33; 3.M 8,31).

V 1.Korint'anom 11 je večera Pánova videná vo svojom prvom význame, ktorú Pán o nej zjavil, totiž jednoduché jedlo na pamiatku Jeho, zomrelého Spasiteľa: «To čiňte na moju pamiatku.»

Preto je tu všetko osobné, a dôraz je kladený na osobný stav a zodpovednosť jednotlivca.

V 1.Korint'anom 10,16-22 je ale predstavená úplne iná stránka večere Pánovej. Tu vidíme Krista ako zomrelého Spasiteľa na oltári, a obetujúci, ktorý sa z Neho sýti, má v tomto spoločenstvo so všetkými svojimi spoluveriacimi a aj s Bohom. Krv je tu, ale aj iba tu, uvedená najprv, aby bolo ukázané, že dokonané dielo zmierenia je jediným základom, na ktorom sa mohlo uskutočniť toto spoločenstvo. Ale potom je toto spoločenstvo ozaj postavené úplne do popredia; všetko osobné zmizne.

Vo verši 16 vidíme, že keď pijeme z kalicha, máme spoločenstvo skrze krv Krista. Nemám ho len ja sám, ale «my» všetci veriaci. Rovnako je to s chlebom. Všetci veriaci, ktorí slávia večeru Pánovu, majú v spoločenstve krvi a tela Pánovho tiež spoločenstvo navzájom. Vo verši 17 je to ešte raz dôrazne stanovené: *Jeden chlieb, jedno telo sme my «mnohí»*. Keď teda spoločne slávime večeru Pánovu, verejne týmto činom vyjadrujeme, že v spoločenstve krvi a tela Pána tvoríme so všetkými veriacimi *jeden chlieb, jedno telo Kristovo*.

V nasledujúcich veršoch je znázornené, že je možné, túto svätú vec priviesť do spojenia s nesvätými vecami. Na základe židovského oltára a pohanských oltárov apoštol ukazuje, že tí, ktorí jedia z obetí, majú spoločenstvo s oltárom, áno, s Bohom, ktorému sú obeť prinášané. A pripája vážne napomenutie: «Nemôžete piť kalich Pánov i kalich démonov. Nemôžeme mať účasť na stole Pánovom i na stole démonov. Alebo či popudzujeme Pána k hnevu? Či sme azda silnejší od neho?» Vážne slová, ktoré nás musia naplňovať svätou bázňou a dávajú nám rozpoznať, aká dôležitá je pre Boha svätosť stola Pánovho.

V tejto časti sme videli, že večera Pánova musí byť slávená s vedomím, že sme jedno so všetkými veriacimi, áno, že tým, že máme účasť na kalichu a chlebe, verejne vyjadrujeme, že všetci spoločne tvoríme telo Kristovo, a že musí byť slávená pri stole Pánovom, v oddelení od všetkého, čo s tým nie je v súlade. Je to *jedno* zhromaždenie alebo *jedna* cirkev, ktorá sa schádza pri stole Pánovom. Nie je to to isté ako Matúš 18,20? Aj tu sa veriaci stretávajú v uskutočňovaní jednoty cirkvi, pri stole Pánovom, kde Pán je hosťiteľ a kde On určuje, kto tu môže zaujať miesto a aký má byť priebeh vecí, kde On sám je stredobodom a predmetom srdca zhromaždených. *Jedným* miestom stretávania pre zhromaždenie, a to nielen pri slávnosti večere Pánovej (1.Kor 10,16-22; 11,18.20), ale aj keď sú zhromaždení k službe Slova (14,23).

6. Stretávanie v časoch úpadku

Cirkev, dom Boží, ktorý bude Pánom Ježišom vybudovaný zo živých kameňov (Mat 16,18; 1.Pet 2,4-7), je bez akejkoľvek chyby. Ako by mohla z rúk Božieho staviteľa vzísť nedokonalá stavba?

Ale v 1.Korint'anom 3,9-17, kde sa tiež hovorí o dome Božom, nenájdeme ako staviteľa Pána, ale Pavla. On položil základ, a je to dobrý základ. Ale po ňom naň majú stavať iní a majú hľadiet', ako naň stavajú. Je to dom Boží, ktorý je zverený ľuďom, ktorí zo svojho diela musia vydať počet, a ktorých dielo má byť skúsené ohňom, Božím skúšobným prostriedkom. Výsledok tohto stavania vidíme v kresťanstve. Stavba, budovaná nie zo samých živých kameňov, ale väčšinou z mŕtveho materiálu. Ako vždy, aj tu človek schybil a pokazil, čo mu Boh zveril.

Už Pavel predtým varoval: «každý nech hľadí, ako naň stavia.» On, ako múdry staviteľ, položil dobrý základ: Ježiša Krista. Ale teraz majú prísť iní, aby stavali na tomto základe, a to je možné trojakým spôsobom. Môže sa to diať s dobrým materiálom: zlato, striebro alebo drahé kamene; látky, ktoré skúšku ohňom môžu zniesť. Staviteľ, ktorý stavia týmto, dostane mzdu. Môže sa to však diať aj s neschopnými materiálmi: drevo, seno, slama; pri skúške zhoria, a to vybudované bude zničené. Staviteľ nedostane žiadnu mzdu, a on sám bude zachránený «ako skrze oheň». Jeho služba bola

bezpečná a pred Bohom bude stáť s prázdnyimi rukami. Oveľa horšie to ale je pri treťom spôsobe stavby. Pri ňom je siahnuté na základ, celková stavba je ohrozená a to dobré, čo sa už postavilo, skazené. Na týchto staviteľov príde hrozný súd: «Ak niekto kazí chrám Boží, toho zkaží Bôh; lebo chrám Boží je svätý, ktorým ste vy.»

V prvom liste Timoteovi vidíme dom Boží ešte v jeho prvej sláve, tak ako bol stavaný Pavlom a ostatnými vernými staviteľmi. Hoci hrozí nebezpečenstvo a procky je oznámené odpadnutie (1.Tim 4,1), ešte je nazývaný stĺpom a postaťou pravdy, a sú dané nariadenia, ako sa v ňom má veriaci správať (3,15).

V druhom liste Timoteovi, v poslednom liste, ktorý Pavel napísal, je stav hlboko zmenený. Boh dopustil, že sa zlo vyvinulo už tak, že museli byť dané nariadenia, ako sa mal v týchto okolnostiach správať jednotliví veriaci. Nájdu sa tu skazení stavitelia z 1.Korint'anom 3 (2.Tim 2,16-18); vošli kresťania podľa mena (3,5). Všetci v Ázii sa od Pavla odvrátili (1,15), a pri jeho prvej obrane ako zajatec ho všetci opustili (4,16).

V Skutkoch apoštolov 2,42-47 boli ešte všetci veriaci spolu, a podľa kapitoly 5,13 sa k nim nikto neodvážil, pripojiť. O každom bolo známe, či bol veriaci alebo nie. Každý, ktorý vieru vyznal, bol kresťan. Teraz to už tak nebolo. Ako má veriaci, ktorý býva uprostred tohto úpadku rozoznať, kto naozaj patrí Pánovi?

Božia odpoveď znie: «Pán zná tých, ktorí sú jeho» (2.Tim 2,19-23). Človek ich nepozná. Nie je schopný, u všetkých vyznávačov zistiť, kto je naozaj znovuzrodený. To však ani nie je potrebné. To môže prenechať Jemu, ktorý skúma srdcia a ľadviny. Aká ukludňujúca, potešujúca myšlienka! Keď o tých, ktorý sa nazývajú kresťanmi, neviem, či nimi naozaj sú - u Pána nie je žiadna neistota. On nezabudne na nikoho.

Ale to neznamená, že teraz musím jednať, akoby sa nič nebolo zmenilo. Nastal úpadok, a v mojom správaní s tým musím rátať. Keby som mohol a musím prenechať posúdiť Boha, kto zo všetkých tých vyznávačov patrí Jemu, Svätý Duch na mňa volá: «Nech odstúpi od nepravosti každý, kto menuje meno Kristovo» (verš 19).

V nasledujúcich veršoch sa hovorí, čo to zahŕňa. V úpadku nachádzajúci sa dom Boží na zemi je porovnávaný s veľkým domom, v ktorom nie sú len samé zlaté a strieborné nádoby, ale aj drevené a hlinené. Jedni sú na česť, ostatné na nečesť. Vyjsť z domu nemôžem. Potom by som musel odpadnúť od kresťanstva a stať sa pohanom alebo Židom. V dome sa od týchto nádob na nečesť musím očistiť, aby som bol nádobou na česť, posvätený, užitočný Pánovi domu, schopný na každý dobrý skutok. Vonkajšie očistenie od všetkej nečistoty, sprevádzané vnútorným očistením: «ale pred žiadosťami mladosti utekaj», a potom zjednotenie «so všetkými, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca».

Musíme si dobre všimnúť, že tu nie je napísané: Kresťania podľa mena sú nádoby na nečesť a veriaci nádoby na česť! Iste, existujú zlaté nádoby a hlinené nádoby, ale ako miera pre posúdenie, či som nádobou na česť, je dané iba: «Keby sa tedy niekto vyčistil od toho».

V 2.Timoteovi 2 sa nejedná o protiklad: veriaci - neveriaci, ale o protiklad: verní sluhovia - neverní sluhovia. Pozri verš 2 (verní ľudia), verš 3 (dobrý vojak), 4-6; 11-13; 15-18 atď. V celej kapitole sa iba dvakrát hovorí o veriacich alebo aspoň je naznačené, že to sú veriaci. (Samozrejme sú Pavel, Timoteus a všetci, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca, veriacimi, ale o to tu nejde). Raz vo verši 10, kde sa hovorí o vyvolených, a tu sa jedná iba o to, že dielo apoštola je na ich úžitok, áno, akoby tým dosiahli spasenie. Sú teda menovaní iba ako príčina pre jeho vernú službu. A potom vo verši 19: «Pán zná tých, ktorí sú jeho», aby ukázal, že my to nevieme a že my tých, ktorí sa nazývajú kresťanmi, nemáme posudzovať, či sú naozaj veriaci, pretože ich nevieme posúdiť všetkých a ani to nepotrebujeme. Pre nás ako znak platí, či odstúpia od všetkej nepravosti; to je pre nás dôkazom toho, že je niekto veriaci, pretože to dokážu iba veriaci.

Vo veršoch 16-18 sa potom tiež nehovorí, že Hymeneus a Filétus alebo všetci, ktorí boli nimi zvedení, sú neveriaci, ale že ich služba je kaziaca, a preto sú ne-

vernými sluhami, a že sa viera ostatných obrátila, to znamená, že opustili pravdu kresťanstva. Takisto nie je vo veršoch 20 až 26 reč o veriacich alebo neveriacich, ale o verných a neverných vyznávačoch, o nádobách na česť a nádobách na nečesť.

Nejde o to, z akého materiálu sa nádoba skladá, ale či je na česť. A nádoba, ktorá nie je vyčistená, nie je na česť. Zlatá alebo strieborná nádoba, ktorá je zašpinená alebo ležala v hnoji, ti nebude na česť, keď ju postavíš do svojho domu nevyčistenú. Je na nečesť tvojho domu, a nepostavil by si ju do tvojej dobrej izby. Nádoba na česť je nádoba, ktorá je vyčistená. Nejde tu o to, čo Duch Svätý spôsobí v stratenom hriešnikovi, ale iba o to, čo je zodpovednosť človeka, ktorý sa nazýva kresťanom. Kto «sa tedy vyčistí od toho», ten bude verným služobníkom; meno jeho Pána bude oslávené; je nádobou na česť.

Či pri nádobách, ktoré sa nevyčistia, sú alebo nie sú veriaci, to je vec, ktorá sa ma netýka. To posudzuje Pán; pretože «Pán zná tých, ktorí sú jeho». Naša viera môže byť presvedčená, že medzi nimi sú mnohí veriaci, a preto môže Pánovi ďakovať, že sú veriaci, ale aj smútiť, že zostávajú v spojení s nádobami na nečesť a tým sú tiež nádobami na nečesť. Boh ich bude môcť použiť na mnohý dobrý skutok, ale podľa verša 21 sú iba tí, ktorí sa očistili od nádob na nečesť, schopný na *každý* dobrý skutok.

Treba tiež zohľadniť, že najprv je uvedené vonkajšie očistenie a až potom vnútorné. Máme sklon povedať: Keď sme vnútorne oddelení od zlého, nezáleží tak veľmi na vonkajšom oddelení. Boh však kladie vonkajšie očistenie na prvé miesto. Keď popremýšľame, bude nám správnosť tohto zrejma. Keď nie sme poslušní vo vzťahu ku vonkajšiemu očisteniu, ako by sme sa potom mohli očistiť vnútorne? A aké ťažké je zostať vnútorne čistý v nečistom prostredí, ani nehovoriac o tom, aby sme sa očistili tam! «Ale pred žiadosťami mladosti utekaj!» Je strašné byť očistený zvonka a byť nečistý zvnútra. To je ozajstná nehodnovnosť.

Po očistení nasleduje pozitívna strana: «A žeň sa za spravodlivosťou, vierou, láskou a za pokojom s tými, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca» (verš 22). Sú to nádherné veci, o ktoré sa máme usilovať, ovocia Ducha Svätého. Ale nemáme to robiť sami. Musíme to robiť spolu s tými, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca. Ktorí to sú, je hádam pochopiteľné podľa vpreduvedeného. Sú to nádoby na česť, ktoré sa od nádob na nečesť oddelili zvonka, a ktoré sa tiež sami očistili vnútorne. *Tu* sme vyzývaní posudzovať. Ako môže byť niekto bez života z Boha «schopný na každý dobrý skutok»? A takisto nemôže byť ani neveriaci očistený zvonka a zvnútra. Máme posudzovať *podľa toho*, či niekto život z Boha má alebo nie. Niekedy sa popiera, že to môžeme vidieť. Ale predpísal by Boh Svojim deťom niečo, čo nemôžu vykonať? Nový život v nás a náš rozum osvietený Duchom Svätým vedia spoľah-

livo rozlíšiť, kde je život a kde smrť, a síce nie iba prostredníctvom vyznania. Pretože nárok na titul je v časoch úpadku potrebné dokázať (Ezd 2,62). «Ukáž mi svoju vieru bez skutkov, a ja ti ukážem svoju vieru zo svojich skutkov» (Jak 2,18). Ale na vyznaní ku Kristovi, ktoré je spojené s chodením vo viere a skutkami viery, môže byť skúsenými veriacimi istotne spoznané, že život existuje. A keby sa to v určitom prípade nadalo jasne vidieť: «Pán zná tých, ktorí sú jeho». Nemáme si potom osobovať definitívny úsudok, či dotyčná osoba je alebo nie spasená, ale nemôžeme ju považovať ako nádobu na česť (Ezdráš 2,59-63).

Takto oddelený od všetkého, čo je nečisté, a spojený s tými, ktorí vyzývajú Pána z čistého srdca, môžeme nasledovať Pánove nariadenia. Vyšli sme von z tábora, k Nemu (Žid 13,13). Môžeme sa vrátiť k tomu «čo bolo od počiatku» (1.Ján 1,1; 2,7.24; 2.Ján 5.6). Môžeme sa nechať zhromažďovať Duchom Svätým ku menu Pána Ježiša a tým užívať Jeho nádhernú prítomnosť v našom strede, aj keď sme iba dvaja alebo traja (Mat 18,20). Môžeme zvestovať Jeho smrť, dokiaľ nepríde (1.Kor 11,26), zachovávať Jeho Slovo a nezapierať Jeho meno a zachovávať Slovo Jeho trepezlivosti (Zj 3,8-11). Jeho nádherné zasľúbenie znie: «Prijdem rýchle. Drž to, čo máš, aby nikto nevzal tvojej koruny» (Zj 3,11).

Aj v časoch úpadku zostáva pravdou, že ešte existuje miesto stretávania pre Božie deti: miesto, kde sa zídu

«s tými, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca», na základe tej *jednej* cirkvi, von z tábora, pri stole Pánovom, kde je Pán Ježiš v strede Svojich.

